

CENTRUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN MOLDOVA

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
sf. Sfatul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

11.07.2011 nr. 01-10/08
la nr. _____ din _____

Către Curtea Constituțională a Republicii Moldova

SESIZARE

privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996

ONORATĂ CURTE,

în temeiul art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, art. 25 lit. i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 lit. i) din Codul jurisdicției constituționale

solicit

controlul constituționalității cuvîntului “cinci” din alin. (4) art. 3 al Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996

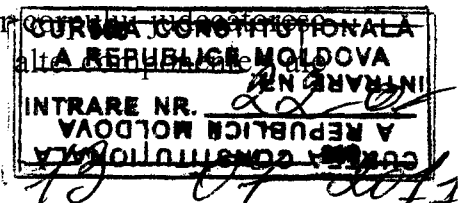
În opinia avocatului parlamentar componența actuală a Consiliului Superior al Magistraturii vine în contradicție cu următoarele dispoziții constituționale:

- Art. 6 din Constituție, conform căruia în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.
- Art. 20 alin. (1) din Constituție, conform căruia orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
- Art. 116 alin. (1) din Constituție, conform căruia judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

Conform prevederilor art. 3 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, organul de autoadministrare judecătorească este constituit din 12 membri: cinci membri din rîndul judecătorilor aleși prin vot secret de Adunarea Generală a Judecătorilor din Republica Moldova, patru membri aleși de Parlament din rîndul profesorilor titulari, Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției, Procurorul General care sînt membri de drept.

Din numărul total de 12 membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, doar 5 sînt reprezentanți ai corpului judecătoresc, ceea ce constituie mai puțin de jumătate. Astfel, în condițiile reglementărilor legale în vigoare, ponderea reprezentanților

în Consiliul Superior al Magistraturii este minoritară în raport cu

acestui, exponente a voinței politice,¹ lipsind în acest mod puterea judecătorească de „arme defensive” în raport cu puterea legislativă.²

Numirea în funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție, care este membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, se realizează prin participarea în egală măsură a două autorități, reprezentând două puteri ale statului – voința legiuitorului constituant și Consiliul Superior al Magistraturii care le determină să-și coordoneze activitatea pentru colaborarea eficientă în exercitarea prerogativelor ce le revin³. În această ordine de idei, președintele Curții Supreme de Justiție în calitatea sa de membru de drept al CSM nu poate fi considerat drept exponent al interesului exclusiv al puterii judecătorești, deoarece numirea lui în funcție este subordonată voinței legiuitorului constituant.

În condițiile în care Consiliul Superior al Magistraturii adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor săi, structura numerică deplasează balanța controlului votului spre o eventuală conjunctură politică.

Această componentă a CSM nu asigură independența deplină a sistemului judecătoresc și independența fiecărui judecător în parte, nu le asigură reprezentanților corpului judecătoresc protecție deplină la nivel profesional și nu corespunde standardelor internaționale și regionale în domeniu, printre care Carta Europeană privind statutul judecătorilor, Recomandarea CM/Rec (2010)12 a Comitetului Miniștrilor către statele-membre cu privire la judecători: independența, eficiența, și responsabilitățile,⁴ Avizele Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE).⁵

Consiliul Superior al Magistraturii, element indispensabil într-un stat de drept, garant al independenței judecătorilor și echilibru între puterile legislativă, executivă și judecătorească, dincolo de funcțiile de gestionare și administrare a corpului judecătoresc, trebuie să reprezinte guvernarea autonomă a puterii judecătorești și să permită judecătorilor să-și exercite funcțiile în afara controlului puterilor executivă și legislativă sau a oricărei presiuni nepotrivite, din interiorul puterii judecătorești.

În situația în care membrii Consiliului Superior al Magistraturii, care și-au obținut statutul în virtutea realizării voinței politice, formează o majoritate și dispun de putere decizională în cadrul organului de autoadministrare judecătorească, autoritatea care are vocația să asigure independența puterii judecătorești, rămâne independentă doar în aparență.

În temeiul art. 6 din Constituție, principiul fundamental aflat la baza organizării și funcționării aparatului de stat este separația celor trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească. Îmbinarea lor mutuală presupune că fiecare autoritate are un domeniu special și separat, decupat în putere publică, înzestrată cu arme defensive în raport cu

¹ Art. 40 alin. (1) din Lege cu privire la Procuratură nr. 294 din 25.12.2008: „Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui Parlamentului, pentru un mandat de 5 ani”; Art. 4 din Legea cu privire la Guvern nr. 64 din 31.05.1990: „Candidatul pentru funcția de Prim-ministru, în termen de 15 zile de la desemnare, cere votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului. Președintele Republicii Moldova, în baza votului de încredere acordat de Parlament, numește Guvernul.

² Hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 04.03.1997 cu privire la constituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 947 din 19.07.1996 și a Hotărârii Parlamentului nr. 362 din 3.02.1995

³ Hotărârea Curții Constituționale nr. 11 din 27.04.2010 privind controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 30 din 4.03.2010 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție

⁴ Recomandarea CM/Rec (2010)12: „Nu mai puțin de jumătate din membrii unor asemenea consilii trebuie să fie judecători aleși de către colegii lor de la toate nivelurile sistemului judiciar și cu respectarea pluralismului în interiorul sistemului judiciar”.

⁵ Avizul nr. 10 (2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății: „15. Structura Consiliului Justiției trebuie să-i permită să i se garanteze independența și să-și îndeplinească funcțiile efectiv; 19. O componentă mixtă a Consiliului prezintă avantajul pe de o parte de a evita corporativismul și pe de altă parte de a reflecta diferitele curente de opinie ale societății și de a apărea astfel drept o sursă suplimentară de legitimare a puterii judiciare. Chiar și cu o componentă mixtă, Consiliul Justiției trebuie să funcționeze fără cea mai mică concesie acordată jocului majorităților parlamentare și presiunilor executivului, în afara oricărei subordonări logicilor de partid, pentru a putea fi garantul valorilor și principiilor esențiale ale justiției”.

celelalte puteri. Fiecare dintre aceste autorități este investită cu anumite prerogative, nici una dintre ele neavând posibilitatea de a uzurpa atribuțiile celeilalte. Este adevărat că între organismele care exercită în mod exclusiv prerogativele unui anumit tip de putere, există o întrepătrundere funcțională și chiar o colaborare, menite să asigure armonia procesului de conducere socială și împiedicarea abuzului unei puteri față de altă putere.

Apreciind principiul separației puterilor ca un mecanism de verificare reciprocă între puteri și de asigurare a unui echilibru funcțional între ele, Curtea Constituțională a ajuns la concluzia, în Hotărîrea sa nr.10 din 04.03.1997, că rațiunea care stă la baza acestui echilibru este atât împiedicarea manifestării hegemoniei unei puteri constituționale, a unui partid, a unui sindicat sau a unei clase sociale în detrimentul altora, cât și evitarea încălcării ordinii constituționale stabilite prin voință nevicată a poporului.

Astfel, în lipsa unui mecanism juridic eficient care ar oferi posibilitate reprezentanților corpului judecătoresc să exercite un control minim asupra procesului decizional al Consiliului Superior al Magistraturii, nu poate fi realizat acel echilibru. Or, separația puterilor în stat presupune instituirea unui sistem de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării uneia dintre ele, ar asigura funcționarea autonomă a fiecărei ramuri a puterii, precum și colaborarea lor.⁶ În acest context, dacă separația puterilor în stat nu este bine conturată, atunci realitatea socială este incertă, neclară, iar puterea judecătorească nu mai este putere în stat, ci doar o funcție în stat și separația nu mai este a puterilor, ci a funcțiilor.

Din considerentele expuse componența actuală a Consiliului Superior al Magistraturii, în care reprezentanții corpului judecătoresc, aleși prin vot secret de Adunarea Judecătorilor, sunt minoritari față de membrii de drept și profesorii titulari aleși de Parlament, contravine, în opinia avocatului parlamentar, principiului separației puterilor în stat, consacrat în art. 6 din Constituție.

Justiția este unul dintre pilonii care susține orice societate democratică dar, în același timp, este și un serviciu public al cărui principală misiune este aceea de a satisface interesele membrilor societății în general, și a dreptului fiecărui individ în parte de acces liber la justiție în particular. Pentru ca judecătorii să asigure supremația legii și să-și îndeplinească în mod corect responsabilitățile, ei au nevoie de un statut și garanții speciale: independență și imparțialitate.

Este important de realizat că *„independența justiției nu este un privilegiu pentru judecători, ci o garanție pentru respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale care permite oricărei persoane să aibă încredere în sistemul de justiție”*⁷. Or, această concluzie a Comitetului de Miniștri a fost reiterată de Curtea Constituțională în Hotărîrea sa nr. 12 din 07.06.2011, menționându-se că *„independența justiției nu este un privilegiu al judecătorilor, ea este un beneficiu al cetățenilor”*. Anume din acest punct de vedere Statutul Universal al Judecătorilor reglementează independența nu ca un drept, ci ca o obligație: „Prin ansamblul activității lor, judecătorii trebuie să asigure dreptul oricărei persoane de a beneficia de un proces echitabil. Ei trebuie să întrebuițeze toate mijloacele ce le stau la dispoziție pentru ca procesele să fie rezolvate în ședință publică, într-un termen rezonabil, în fața unui tribunal independent și imparțial stabilit prin lege, în vederea determinării drepturilor și obligațiilor în materie civilă sau a realității acuzațiilor în materie penală”⁸. Astfel, scopul pentru care judecătorii trebuie să fie independenți este tocmai realizarea unei justiții imparțiale. Pentru aplicarea sa în practică, există mai multe garanții consacrate în documentele internaționale: criterii obiective de

⁶ Hotărîrea Curții Constituționale nr. 41 din 24.12.1998

⁷ Recomandarea CM/Rec (2010) 12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independență, eficiență, responsabilitățile

⁸ Art. 1 alin. 1 din Statutul Universal al Judecătorilor

selectare pentru funcția de judecător; mecanism independent și puternic responsabil pentru recrutarea și sancționarea magistraților; durata și stabilitatea mandatului; inamovibilitatea judecătorilor în cursul mandatului; protecția judecătorilor la nivel profesional; siguranța financiară; formarea și educația; răspunderea judecătorilor.

Astfel, autoritatea responsabilă pentru organizarea și funcționarea sistemului judecătoresc – Consiliul Superior al Magistraturii – este obligat să creeze judecătorilor condiții care să le permită să-și îndeplinească misiunea lor, să protejeze și să respecte independența și imparțialitatea judecătorilor. Dar independența justiției este o stare de spirit, care trebuie consolidată la nivelul judecătorilor printr-un statut adecvat, iar la nivel instituțional - prin stabilirea raporturilor bine determinate cu puterea executivă și legislativă. Doar în condițiile unei adevărate independențe a puterii judecătorești, care este investită cu prerogativa de a asigura și restabili, prin intermediul justiției, ordinea juridică în statul de drept, poate fi realizată protecția juridică efectivă și completă.

Independența judecătorească, constituind una dintre cele trei puteri din orice stat democratic, are rolul de a garanta însăși existența Statului de drept și, astfel, de a asigura aplicarea adecvată a dreptului într-o manieră imparțială, echitabilă și eficientă. Independența și imparțialitatea judecătorului sunt condiții prealabile și indispensabile pentru funcționarea justiției. Ea trebuie să fie garantată în exercitarea activității judecătorilor, în mod special prin recrutarea, numirea în funcție pînă la vîrsta pensionării, promovarea, inamovibilitatea, formarea, imunitatea judiciară, răspunderea disciplinară, remunerarea și finanțarea sistemului judiciar⁹.

Pentru a asigura independența judecătorilor statul a creat Consiliul Superior al Magistraturii, care el însuși trebuie să fie independent de puterile legislativă și executivă, inclusiv prin majoritatea importantă a judecătorilor în componența sa, și să aibă competențe cît mai largi pentru toate chestiunile privind statutul judecătorilor, organizarea, funcționarea și imaginea instituțiilor judecătorești. Or, în condițiile în care organul de autoadministrare judecătorească face propuneri Președintelui Republicii Moldova sau Parlamentului de numire, promovare, transferare sau eliberare din funcție a judecătorilor, aplică măsuri de încurajare în privința judecătorilor, examinează contestațiile hotărîrilor (avizelor) emise de colegiul de calificare, examinează petițiile cetățenilor în problemele ce țin de etica judecătorilor, examinează contestațiile hotărîrilor emise de colegiul disciplinar, aplică sancțiuni disciplinare în privința judecătorilor, validează hotărîrile (avizele) emise de colegiul de calificare și de colegiul disciplinar, gradul de independență a Consiliului Superior al Magistraturii indubitabil se reflectă în deciziile adoptate.

Articolul 116 din Constituție stabilește principiul independenței judecătorilor, principiul în afara căruia nu se poate vorbi de o autentică activitate de îndeplinire a justiției. Independența judecătorului presupune, în primul rînd, raporturile acestuia cu celelalte autorități publice. De aici rezultă că judecătorii nu se află și nu trebuie să se afle în raporturi de subordonare față de alte autorități publice, indiferent care ar fi acestea și indiferent de poziția ierarhică a acestor autorități în stat. Conform Hotărîrii Curții Constituționale nr. 10 din 04.03.1997 expresia cea mai consecventă a independenței judecătorești o constituie dispozițiile art. 123 din Constituție, potrivit cărora se stabilește în mod expres că asigurarea numirii în funcție, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de judecători, poate fi dispusă numai de Consiliul Superior al Magistraturii – autoritate de autoadministrare judecătorească, care este garantul independenței judecătorești.

---

⁹ Magna Carta a Judecătorilor (Principii fundamentale), Consiliul consultativ al judecătorilor europeni, 17 noiembrie 2010

Articolele 116, 122 și 123 din Constituția Republicii Moldova stabilesc principiile generale de autoadministrare judecătorească și asigurarea pentru judecători a unui statut independent. Însă, la nivel profesional, pe judecători trebuie să-i protejeze un organism independent de puterea executivă sau de cea legislativă pentru că orice judecător care consideră că drepturile sale statutare sau, într-o manieră mai generală, independența sa sau cea a justiției sunt amenințate sau nesocotite în vreun fel, trebuie să aibă posibilitatea de a sesiza acest organism, care să dispună de mijloacele efective în scopul de a remedia acest lucru sau a propune remedierea lui¹⁰.

Avocatul parlamentar consideră că în această ordine de idei prevederea din art. 3 alin. (4) al Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, care limitează numărul de judecători, membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, la 5 persoane care se află în minoritate față de celelalte componente, aduce atingere principiilor unui proces echitabil, independenței sistemului judecătoresc și fiecărui judecător în parte. Pentru aceste considerente se solicită controlul constituționalității normei contestate prin prisma prevederilor art. art. 20 și 116 din Constituție.

Anume valoarea, autoritatea și rolul Consiliului Superior al Magistraturii în instituirea sistemului de garanții, care, la rândul lor, determină calitățile inerente de independență, imparțialitate și inamovibilitate ale statutului de judecător, determină necesitatea modificării componenței actuale a organului de autoadministrare judecătorească. Or, natura și destinația Consiliului Superior al Magistraturii asigură caracterul specific apolitic al activității instanțelor de toate nivelurile și monitorizează calitatea actului decizional, corespunderea lui unui sistem legislativ democratic și constituțional.

Onorată Curte,

Călăuzindu-mă de prevederile art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, solicit controlul constituționalității cuvîntului “cinci” din alin. (4) art. 3 al Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996.

Cu înalte considerațiuni,

***Anatolie MUNTEANU,
Avocat parlamentar***

***Domnului Dumitru PULBERE,
Președinte al Curții Constituționale***

¹⁰ Pct. 1.4 din Carta Europeană privind Statutul judecătorilor.

LEGE
cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

nr. 947-XIII din 19.07.96

*Republicat: Monitorul Oficial nr.186-188/752 din 22.08.2003
Monitorul Oficial al R.Moldova nr.64/641 din 03.10.1996*

Articolul 3. Componența

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este constituit din 12 membri.

(2) În componența Consiliului Superior al Magistraturii intră judecători și profesori titulari, precum și Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției, Procurorul General care sînt membri de drept.

[Alin.3 art.3 exclus prin Legea nr.306-XVI din 25.12.2008, în vigoare 13.02.2009]

(4) **Cinci** membri din rîndul judecătorilor sînt aleși prin vot secret de Adunarea Generală a Judecătorilor din Republica Moldova. Patru membri se aleg de Parlament din rîndul profesorilor titulari, cu votul majorității deputaților aleși, la propunerea a cel puțin 20 de deputați în Parlament.

(5) Adunarea Generală a Judecătorilor asigură realizarea practică a principiului autoadministrării puterii judecătorești. Adunarea Generală a Judecătorilor are competența exclusivă de a-i alege pe cei cinci membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și nu poate lua alte decizii care țin de organizarea puterii judecătorești.

Pentru organizarea procedurii de alegere a judecătorilor în Consiliul Superior al Magistraturii, Adunarea Generală a Judecătorilor desemnează, cu majoritate de voturi, o comisie specială, formată din cinci judecători.

Se consideră aleși ca membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii care au acumulat mai mult de jumătate de voturi din numărul celor prezenți la adunare.

Adunarea Generală a Judecătorilor se convoacă, de regulă, o dată la 4 ani, iar în caz de vacanță a funcției de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, a cărui alegere ține de competența Adunării Generale a Judecătorilor, aceasta se convoacă în mod extraordinar. Adunarea Generală a Judecătorilor este deliberativă dacă la ea participă cel puțin două treimi din numărul total al judecătorilor și există dovadă că judecătorii care lipsesc au fost anunțați în prealabil despre convocarea adunării. Ministerul Justiției anunță data convocării Adunării Generale a Judecătorilor cu cel puțin 15 zile înainte.

Pentru asigurarea activității Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor sînt detașați pe durata exercitării mandatului de membru al consiliului.

(6) Membrii Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția membrilor de drept, nu pot exercita o altă activitate remunerată decît didactică și științifică.

(7) La alegerea în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, persoanele care ocupă funcții administrative se eliberează din funcție.

[Art.3 modificat prin Legea nr.306-XVI din 25.12.2008, în vigoare 13.02.2009]

[Art.3 completat prin Legea nr.65-XVI din 27.03.2008, în vigoare 16.05.2008]

[Art.3 modificat prin Legea nr.174-XVI din 22.07.05, în vigoare 12.08.05]

[Art.3 în redacția Legii nr.191-XV din 08.05.03, în vigoare 31.05.03]